

Meksika Yönetim Sistemi

Birol EKİCİ

Birinci Bölüm

Tarihsel Süreçte Yönetim Yapısının Gelişimi

Meksika’da refah içindeki Aztek İmparatorluğundan önce Mayalar, Olmekler, sonra Toltekler olmak üzere en az üç büyük medeniyet yaşanmıştır. Meksika, 1519-1521 yılları arasında Hernando Cortes idaresindeki İspanyollar tarafından fethedilmiştir. ABD’nin kuruluşu ve Fransız İhtilalinin yaydığı fikirler, Meksikalılar üzerinde önemli etkilere neden olmuştur. İspanya’nın Napoleon tarafından 1808 yılında işgal edilmesiyle Meksika için de ayaklanma fırsatı doğmuştur. Meksika, ayaklanma sonucu çıkan ve 1810-1821 yıllarında yapılan bağımsızlık savaşına kadar 300 yıl İspanya tarafından yönetilmiştir.

1821’den 1877’ye kadar iki imparator, birçok diktatör ve başkanla ortalama 9 ayda bir değişikliğe uğrayan geçici hükümetler kurulmuştur. Meksika, 1836 yılında Texas’ı kaybetmiş, 1846-1848 yılları arasında Birleşik Devletlerle yaptığı savaştan sonra imzaladığı Guadalupe Hidalgo Anlaşmasıyla da şimdi California, Nevada, Utah olarak adlandırılan yerleri, Arizona ve Yeni Mexico’nun büyük kısmını, Wyoming ve Colarado’nun bir kısmını kaybetmiştir. Meksika, Birleşik Devletlerle yaptığı savaşlar sonunda neredeyse topraklarının yarısını bırakmak zorunda kalmıştır.

1855 yılında yerlilerden vatansever Benito Juarez geniş topraklara sahip olan Katolik Kilisesinin dağıtılması da dahil olmak üzere bir seri reforma başlamıştır. Reform hareketleri, 1857-60 yılları arasında sürececek olan sivil savaşı başlatmıştır. Yine 1860 yılında, Juarez’in Meksika’nın dış borçlarını ödemeyi reddetmesiyle Birleşik krallıklar, ABD ve Fransa ile savaş başlamıştır. Sivil savaş, Meksika’nın 1861 yılında Fransızlar tarafından işgal edilmesiyle sona ermiştir. Savaş sonrası, Avusturya Prensi Maximilian Fransızlar tarafından Meksika’ya imparator yapılmış, 1867 yılında tekrar Devlet Başkanı olan Juarez güçleri tarafından tahttan indirilerek katledilmiştir.

Porfirio Diaz’ın 1876 yılından 1910 ihtilaline kadar süren diktatörlüğü zamanında düzen yeniden sağlanmıştır. 1917 Anayasası; arazi sahipliğini yeniden düzenleyerek, iş yasasının çerçevesini oluşturarak ve Katolik Kilisesinin gücünü azaltarak yapılan ihtilalin amaçlarını Anayasada şekillendirmiştir.

1920 yılında kısa süren sivil savaştan buyana Meksika, tarımsal, politik ve sosyal reformlarını gerçekleştirmiştir. Ülke kuzeyinin reformist ve ihtilalcilerinin hakimiyetindeki, 1929 yılında reformistler tarafından kurulan ve 1946’da adını Kurumsal İhtilalci Parti olarak adını değiştiren Milliyetçi İhtilalci Parti, Meksika’yı XX. nci yüzyıl boyunca kontrol etmiştir.

1938 yılında Meksika'nın yabancılara ait petrol kuyularını kamulaştırmasıyla Meksika-ABD ilişkileri bozulmuş, ancak 1941'de imzalanan tazminat anlaşmasıyla ilişkiler normale dönmüştür.

II. Dünya Savaşından sonra hükümet daha çok ekonomik büyümeye odaklanmıştır. Fakat, ekonomik gelişmeden daha çok orta ve üst sınıf faydalanmış, fakir tabakanın sefaleti devam etmiştir. 1946-52 yılları arasında Devlet Başkanı Aleman, geniş sulama projelerini ve hidroelektrik altyapıları inşa etmiş, endüstrileşme hızlanmıştır. Meksika demiryolları, ABD demiryolları ile entegre hale getirilmiş, ülkeye ABD'den yoğun turist akışı sağlanmıştır.

1970'li yılların ortalarında Başkan Jose Lopez Portillo liderliğinde Meksika başlıca petrol üreticisi ülke durumuna gelmiştir. Portillo döneminden sonra, ülke petrol gelirlerinin çok ötesinde, sınırsız olarak borçlandığı için borç yükü artmıştır. 1980'ler boyunca petrol fiyatlarının ucuzlaması sonucunda petrolden elde ettiği gelirleri azalan Meksika'nın borç ödeme kapasitesi de giderek gerilemiştir. İşsizlik ve enflasyon yükselmiş, özel ve yabancı yatırımlar azalmış, halk kırsal alanlardan kentlere ve ABD'ye göçmeye başlamıştır. 1982 yılında Devlet Başkanı tarafından atanan Hurtado, sert ekonomik politikalar uygulamış, Meksika'nın uluslararası borçlarının ödenmesi için yeniden görüşmelere başlamış, doğrudan yabancı yatırımlar için varolan kuralları gevşetmeye çalışmıştır. Ekonomik krizler ve bunlara cevaben alınan katı ekonomik tedbirlere ilaveten, 1985'de Meksiko Kentinde meydana gelen depremden sonra halkın yönetimdeki partiden hoşnutsuzluğu giderek artmıştır. 1988 yılında yapılan seçimde, Kurumsal İhtilalci Partinin adayı Salinas Gortari'ye zaferi sağlayan oy oranının küçüklüğü, seçimde hile yapıldığı iddialarına neden olmuştur. Salinas Gortari, ekonomik reformlara devam etmiş, yabancı yatırımları teşvik etmiş, ulusal endüstrilerin bir çoğunu özelleştirmiş, kamu kurumlarındaki rüşvetin üzerine gitmiş, ABD ile varolan ticaretin arttırılması için çaba göstermiştir.

1994 yılında Meksika, ABD ve Kanada'nın da ortak olduğu, gümrük tarifelerini 15 yıllığına kadar kaldıran Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşmasına (NAFTA) katılmıştır. 1996 yılında da Meksika, Dünya Ticaret Örgütü'nün kurucu üyesi olmuştur.

1995'de ABD, Meksika'nın özel bankalarının çöküşünü önlemeyi kabul etmiştir. Bunun karşılığında ABD, Meksika'nın ekonomik politikaları konusunda kesin veto gücünü elde etmiştir. 1997, gözlemcilere göre en objektif seçimlerin yapıldığı yıl olmuştur. Kurumsal İhtilalci Parti, parlamentonun alt kanadını ve Meksika Kenti (Mexico City) belediye başkanlığını kaybetmiş, bu kayıplar sonucunda büyük bir şaşkınlık yaşanmıştır. 2 Temmuz 2000 tarihinde yapılan seçimle Kurumsal İhtilalci Parti Devlet Başkanlığı seçimini kaybetmiş, 71 yıldır süren tek parti yönetimi sona ermiştir.

İkinci Bölüm

Yönetim Sistemini Belirleyen Faktörler

Ülkenin geleneksel kırsal, anti-demokratik ve kapalı ekonomik yapısı, XX. yüzyılın son yıllarında kentsel, demokrasiye açık ve pazar ekonomisine dönüşümle yenilenmiş, kültürel, politik ve ekonomik olarak Meksika hızlı bir değişim içine girmiştir. 1910-20 yılları arasında gerçekleşen ihtilalden önce çoğunlukla kırsal alanda oturan köylülerden oluşan ülke, daha sonra hızlı bir kentleşme yaşayarak dünyanın en büyük kentlerinden birisi olan Meksico City'yi yaratmıştır. Tarihinin bir çok döneminde güçlü bir lider veya tek parti tarafından yönetilen Meksika, 1997 yılında açık demokrasiye geçme yönünde tarihinin en büyük baskısı altında kalmıştır. 1988 yılından sonra ekonomisi de daha açık hale gelmeye başlamıştır.

Avrupa'daki karışıklıklardan, Fransız ve Amerikalı filozoflardan ve Fransız ve Amerikan ihtilalinden etkilenen Meksika kamuoyu, 1800'lü yılların başlarında bağımsızlık isteğini açığa vurmaya başlamıştır. İspanya'dan resmi kopuş Aziz Miguel Hidalgo'nun ayrılışı ilan etmesiyle 16.09.1810 tarihinde başlayan uzun ve zorlu bir mücadeleden sonra İspanya'nın 1821 yılında bağımsızlığı tanınmasıyla noktalanmıştır.

Geniş halk kitlelerinin, bağımsızlığın ekonomik ve politik değişikliği getireceği yönündeki umutları gerçekleşmemiş, gerçekte sadece ülkenin yöneticileri değişmiştir. Devam eden yıllar boyunca güçlü tek adamlar ülkeyi yönetmişlerdir. 1848'de felaket getiren savaştan sonra ülke, topraklarının yarısından fazlasını Birleşik Devletlere terk etmek zorunda kalmıştır. 1850'li yılların sonlarına doğru çıkan sivil savaş Başkan Benito Juarez yönetimi altında kısa bir demokrasi getirmiş, Fransız işgali sonucu Maximilian I yönetimi altında imparatorluk kurulmuş, 1871 yılında Porfirio Diaz yönetimi altında 40 yıl süren diktatorluk yönetimi başlamıştır.

Tarihçiler Porfirio Diaz diktatörlüğünü "şizofrenili" olarak görürler. Diktatör bir taraftan modern demiryolları, yollar, fabrikalar ve okullar inşa ederek ülkeyi kalkınmaya doğru sevk ederken, diğer taraftan oluşturulan refah zenginlerin eline geçmiş fakirlerin durumu daha da kötüleşmiştir. Yine aynı dönemde, yerli gelenek ve kültürler toptan reddedilerek Avrupa moda ve giyim tarzı körukörüne taklit edilmiştir.

1910 yılında alt sınıfların kızgınlığı orta sınıf entelektüellerin politik memnuniyetsizliği ile birleşince Meksika Devrimi olarak adlandırılan politik kırılmalar yaşanmaya başlamıştır. İsyancı gruplar ülke çapına yayılınca Diaz istifa etmiştir. İsyancılar bir süre sonra birbirleriyle birleşmek yerine birbirlerine düşmüş, isyancı gruplar tarafından desteklenen değişik kimseler kısa sürelerle başkanlığı ele geçirmişlerdir. İsyancılar ülkenin kim tarafından yönetileceği konusunda anlaşamaları da ihtilalin liderleri Meksika'nın yerli mirasına dayanan milliyetçilik, toprak reformu ve sosyal adalet konularında hemfikir olmuşlardır.

Savaş 1920 yılında sona erdiğinde, ihtilalcilerin üzerinde anlaştığı fikirler üzerine kurulan yeni Meksika ulusu ortaya çıkmıştır.

Hala yürürlükte olan 1917 Anayasası günümüz politikasının ana çerçevesini oluşturmaktadır. Altı yıllığına seçilen güçlü devlet başkanı, ihtilal partisinin kontrol ettiği zayıf yasama, itibari olarak bağımsız olan yargı, Anayasanın kurduğu sistemdir.

Roman Katolik kilisesi Anayasa ile mallarının büyük bölümünden ve resmi gücünden mahrum bırakılmıştır.

Dış kaynaklı liberal ve sol fikirlerden oldukça etkilenen ve baskıya başkaldırı niteliğinde ortaya çıkan ihtilal Anayasası, devrimci değişimleri hedeflemiştir. İhtilalci Ulusal Parti 1929 yılında kurulmuş ve Anayasanın amaçlarını gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte Meksika tarihçileri 1920-1930 yılları arasındaki yönetimin daha çok Anayasaya bağlı olarak kaldığını, 1940'lı yıllardan sonra yönetimlerin sosyal programlar ve toprak reformundan daha çok politik stabilite ve ekonomik gelişimi hedeflediklerini söylemektedirler.

İhtilal ordunun rolü üzerinde de önemli etkiler yapmıştır. Daha önce Meksika politikası üzerinde çok önemli etkilere sahip olan ordu, 1920 yılından sonra küçültülmüş, rolü de iç politik stabiliteyi sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede sosyal huzursuzluklara ve gerilla aktivitelerine karşı önlem almak birinci görev haline gelmiştir.

Ekonomik büyüme, Kurumsal İhtilalci Partinin XX. yüzyıl ortalarında gerçekleştirdiği en büyük eser olmuştur. Bu yıllarda ülke madenleri işlenmiş, petrol çıkarılmış, petrokimya endüstrisi geliştirilmiştir. Tarım çeşitlendirilerek yaygınlaştırılmış, tarımsal ürün ihracı için önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ekonomi her alanda geliştirilmeye çalışılmıştır. 1980 yılına kadar Meksika, dünyanın en çok endüstrileşmiş 15 ülkesi arasına sokulmuştur.

Meksika'lıların çoğunluğu orta sınıf olarak adlandırılrsa da ekonomik büyümenin faydaları tüm Meksika vatandaşları tarafından paylaşılamamıştır. Gelir dağılımı eşitsizliği yüzyılın sonunda Meksika ekonomisinin karakteri haline gelmiştir. 1940'lı yıllarda başlayan ve hızlanan ekonomik büyüme daha hızlı büyüyen nüfus artışı tarafından olumsuz olarak etkilenmiştir. Heryıl yeni işgücü üreten hızlı nüfus artışı bir çok işsiz oluşmasına, kentler etrafında gecekondu mahalleri kurulmasına ve kentlerin hızla büyümesine neden olmuştur. Meksika Kenti'nin nüfusu 15 milyonu aşmış, milyonlarca insan kentin kenar semtlerinde olumsuz şartlar altında yaşamaya başlamıştır.

Kurumsal İhtilalci Partinin gerçekleştirdiği politik istikrar ve ekonomik büyüme çok az itibar görmüştür. Dahası muhalefet güçlenmiş, 1980'li yıllarda politik reform isteği artmıştır. Yasal veya hileli yollarla Kurumsal İhtilalci Parti bu dönemde yapılan bütün seçimleri kazanmıştır. Kurumsal İhtilalci Parti belediye seçimlerinin bazılarını seyrek de olsa Ulusal Muhafazakar Hareket Partisi ve hükümet tarafından desteklenen uydu partiler karşısında kaybetmiştir.

1980'li yıllarda Kurumsal İhtilalci Partinin ezici üstünlüğü azalmaya başlamıştır. 1985 yılında Meksiko Kentini yıkan depremde rüşvet olayları ve kamu kesiminin yetersizliği ortaya çıkmış, yardım malzemelerinin dağıtımını sivil toplum kuruluşları üstlenmiştir. Depremi müteakip bu sivil toplum kuruluşları muhalefet partilerinin çekirdeğini oluşturmuştur.

1988'de yapılan ulusal seçimler, XX. yüzyıl Meksika politikası için dönüm noktası olmuştur. 60 yıldır kesintisiz olarak iktidarda bulunan Kurumsal İhtilalci Partiye ilk defa esaslı bir rakip ortaya çıkmıştır. Muhalefet adayı Cardenas, eski bir Kurumsal İhtilalci Parti kahramanının oğludur ve rakip başkan adaydır. Çetin bir siyasi mücadeleden sonra Kurumsal İhtilalci Partinin adayı Salinas de Gortari seçimi kazanan aday olarak açıklanmıştır. Ancak, seçim sonuçlarının açıklanması seçimlerle ilgili bilgisayar sisteminde meydana gelen esrarengiz bir arıza nedeniyle bir hafta gecikmiştir. Cardenas ve taraftarları bu arızanın kasıtlı olarak yapıldığını ve Salinas de Gottarinin seçimi son dakika hilesi ile kazandığını ileri sürmüştür. Salinas de Gottari güçlü bir muhalefetle karşılaşmış, ayrıca Kurumsal İhtilalci Parti tarihte ilk defa ulusal kongrede 2/3 çoğunluğu elde edemediğinden, ekonomiyi liberalize etmesi için yapması gereken reformları pazarlık yaparak uygulayabilmiştir.

Salinas de Gottari, otoritesini oluşturmakta gecikmemiş, valiler de dahil olmak üzere kendisine karşı olanları görevden uzaklaştırmıştır. Demokrasinin güçlendirileceği yönündeki taahhütlerine karşın, Başkan Salinas yürütmenin güçlü yapısını daha da güçlendirmiştir. Salinasın politikası daha çok ekonominin güçlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Zaten başkan olmadan önce ülke GATT'a kabul edilmiş, gümrük tarifelerini düşürmüştür.

Salinas döneminde özelleştirme başlamış, 1986-1994 yılları arasında 18 devlet bankası, ulusal telefon şirketi, ulusal televizyon şirketi, havayolları, şeker ve yiyecek üretim tesisleri, bakır madenleri, liman işletmeleri dahil olmak üzere 700 devlet şirketi özelleştirilmiştir. Bu satışlardan 22 milyar dolar gelir elde edilmiş, dış borçların ödenmesine tahsis edilmiştir. Sürdürülebilir bir ekonomik kalkınma sağlanmasa da Salinas döneminde yıllık enflasyon %159'dan (1987) % 6.9'a (1994) düşürülmüş, ortalama % 2.8 büyüme gerçekleştirilmiştir.

1990'lı yılların başında Salinas yönetimi, Meksika'nın uzun dönem ekonomik istikrarının ve gelişiminin yeni oluşan NAFTA'ya katılmaktan geçtiğini görmüşler, coğrafi konumuda göz önüne alarak Kuzey Amerika ekonomisiyle bütünleşmeye özel önem vermişlerdir. NAFTA, Meksika'nın ekonomik reformlarının temel taşı olmuş, ülke ekonomisi NAFTA'ya giriş için hazırlanmıştır. 1994 yılında ülke ekonomisinin daha açık bir ekonomi haline getirilmesi çabalarının sonucunda NAFTA'ya giriş onaylanmıştır. NAFTA'nın onaylanması Meksika ekonomisine olan güveni arttırmış, ülkeye giren yabancı yatırımlarda artış olmuştur.

NAFTA'nın yürürlüğe girdiği 1 Ocak 1994 günü Meksiko Kentinde yaşanan zafer havasını o zamana kadar bilinmeyen asi bir grubun eylemi bozmuş; Milliyetçi Kurtuluşun Zapatista Ordusu, Chiapas eyaletinde dört belediyenin kontrolünü kısa zamanda ele geçirmiştir. Zapatistalar, Chiapas'ın yüksek alanlarında yaşayan yüzlerce yerli kabilenin (topluluğun) ve beyaz ırktan Marksistlerin ve eski gerillaların desteğine sahiptirler. Zapatistalar, silahlı eylemlerini Salinas Yönetiminin serbest pazar ekonomisine geçişini ve NAFTA'ya girişini protesto etmek için yapmışlardır ve kendi eylemlerini haklı bulmaktadırlar. Çünkü, bu politikalar Meksika'nın kırsal alanlarındaki fakirlerin yaşam koşullarını daha da kötüleştirmektedir. Buna ilaveten Zapatistalar, Meksika devletinin yerli toplulukları ihmal ettiğini, ayrımcılık yaptığını öne sürmekte, Kurumsal İhtilalci Partinin otoriter tavrına karşı çıkmaktadır. Chiapaların isyanı, Meksika solu ile örtüştürülerek harekete geçirilmiş, Meksikanın yerli halklarının zor hayat şartlarına dikkat çekilmiştir.

Meksika'nın istikrarını bozucu büyük bir adım da 22.03.1994 tarihinde gerçekleşmiştir. Kurumsal İhtilalci Partinin başkan aday seçimi kampanyası esnasında suikaste uğramıştır. Bu saldırı 1920 yılından bu yana partinin üst düzey yöneticilerine yapılan ilk saldırdır. İlk raporlar silahlı bir kişinin bu saldırıyı yaptığı yolunda olsa da ilave deliller uyuşturucu kaçakçılarıyla işbirliği içinde olan yarım düzine insanın bu saldırıyı organiz ettiğini ortaya koymuştur..

Suikaste uğrayan Colosio'nun yerini kampanya sorumlusu ve eski eğitim sekreteri Ernesto Zedillo Ponce Leon doldurmuştur ve seçime Kurumsal İhtilalci Parti bu isimle girmiştir. 1988 seçimlerinin hile ile karalanmasının arkasından 1994 yılında yapılan seçimlerde azami özen gösterilmiş, ulusal gözlemcilerin yanı sıra uluslararası gözlemcilerin de seçimleri izlemesine izin verilmiştir. Kurumsal İhtilalci Parti'nin karşısına bu seçimde de zorlu bir aday çıkmış, Zedillo çoğunluğun oyunu alarak seçimi kazanmıştır. Bu seçimin hile iddialarından arınmış bir biçimde yapılması önceki seçimin kara lekesini bir miktar olsun azaltmıştır.

Zedillo Yönetimi ilk aylarda dramatik bir mali krizle karşılaşmıştır. Hükümet 1994 yılı boyunca oldukça yüksek bir cari açıkla mücadele etmiştir. Artan kamu harcamalarının finansmanı için Meksika Hükümeti çok miktarda kısa vadeli bono çıkarmıştır. 1994'de yaşanan politik şoklar ekonomiyi de etkilemiş, ABD'de faizlerin artması Meksika'nın ekonomisini zor durumda bırakmıştır.

Ruiz Massieu'nun suikaste uğramasından sonra Meksika'lı yatırımcılar paralarını Meksika pazarından çekmişler, bu durum hükümetin kısa vadeli bonolarının faizlerini ödemesini imkansız hale getirmiştir. Para krizinin sonuçları Meksika için çok acı olmuştur. Tüketici faizleri % 80'e ulaşmış, borçluların borçlarını ödemeleri imkansız hale gelmiştir. Meksika'nın gelişen ticari sektörü zor duruma düşmüş, birçok işletme batmış, binlerce kişi işsizliğe sürüklenmiştir. Yapılan devalüasyon yıllık enflasyonu % 6'dan % 50'ye

çıkarmış, milyonlarca insan fakirlik sınırının altına itilmiştir. 1995 yılında ABD Meksika'ya yardım etmiş, Meksika ekonomisi mali krizin eşliğinden dönmüştür.

Mali krizi müteakiben eski başkan Salinas ile Zedillo arasında krizi yönetimi konusunda kamuya açık bir kavga başlamıştır. Birkaç ay önce modernleştirici olarak selamlanan Salinas mali sistemin çöküşünün ana sorumlusu olarak gösterilmiştir. Salinas, kardeşinin Massieu suikastiyle ilişkilendirilmesi nedeniyle daha da zor durumda kalmıştır. Öyle ki Salinas Meksika'yı sezsizce terk etmiş ve bir sürgün gibi İrlanda'ya gitmiştir. Colosio ve Ruiz Massieu suikasti etrafındaki skandallar Meksika politikasının rüşvete ne kadar bulaştığının göstergeleri olarak kabul edilmiştir. Organize suçlar, sadece yasa hakimiyetinin oluşmasına kafa tutmakla kalmamakta, aynı zamanda demokratik kurumların temelini de çürütmesine neden olmaktadır. Suikastler sonucu toplanan delillerden uyuşturucu çetelerinin Kurumsal İhtilalci Parti üyeleriyle ilişkide bulunduğu anlaşılmıştır. Bu haberlerin basında yer alması sonucu Meksika halkının politikacılara olan güveni sarsılmıştır.

Kamunun devlete olan güveninin aşınmasının bir nedeni de Meksika Kenti ve diğer büyük kentlerdeki suç olayları karşısında polisin açık yetersizliğidir. 1990'lı yılların ortalarına doğru büyük kentlerdeki organize suçlar kamunun endişe kaynaklarından birisi olmuştur. Resmi rüşvetin azaltılması ve suçlarla mücadele edilmesi yönündeki iç ve dış baskılara cevap olarak Başkan Zedillo adalet sisteminin düzeltilmesi ve polis kurumlarının profesyonelleştirilmesi için bir yol haritası hazırlamıştır. Fakat Başkan Zedillo'nun reform çabaları gerilla aktiviteleri ve mali krizler sebebiyle engellenmiştir.

Nisan 1995'te Zedillo, Zapatistalar ve bunların kent yönetim yapıları üzerine orduyu sevk etmiş, gerillaların kent bağlantıları kesilmiş, fakat gerillaların sözcüsü ve arazi kumandanı olan Marcos yakalanamamıştır.

Uyuşturucu kaçakçılığına karşı yürütülen savaş ve chiapalarla Guerrero gerillalarına karşı yürütülen bastırma çabaları, Meksika'daki politik hayatın değişmesine ve ordunun öneminin artmasına neden olmuştur. 1940'lı yıllardan buyana ordunun rolü sivil aksiyonlara ve felaketten kurtarma operasyonlarına yönelmişken, ordunun gerillalara karşı konuşlandırılması, misyonunun güçlenmesine ve sivil politik hayatta egemen olmasına neden olmuştur.

1997 başlarında ekonomik istikrar sağlanmış, politik sistem de artan temsilcilere ve sorumluluklara alışmaya başlamıştır. 1996 yılında Milliyetçi Eylem Partisi bir dizi önemli belediye seçimini kazanmıştır. Bu zafer Kurumsal İhtilalci Partiyeye karşı güçlü bir muhalefetin oluşmasına neden olmuştur.

XXI. yüzyılda Meksika'nın önündeki en önemli problemlerden birisi; ülkenin farklı kalkınmışlık seviyelerine sahip olan değişik bölgeleri arasında dengeli bir gelişimi sağlamak ve geçiş aşamasında olan politik kültürü doğru olarak yönlendirmektir. Tek otoriter parti sisteminden geçilen çok partili demokrasinin korunması önemli çabaları gerektirecektir.

Üçüncü Bölüm

Anayasal Yapı

I.GENEL YAPI

Ülkenin mevcut Anayasası, 1910 yılında Porfirio Diaz rejimine karşı yapılan ihtilal sonrası 5 Şubat 1917 tarihinde ilan edilen Anayasadır. Anayasanın din, eğitim ve mineral zenginliğinin sahipliği ve faydalanılması konularındaki hükümleri, kilisenin elinde gücün toplanmasına ve büyük toprak sahiplerine karşı sürdürülen mücadeleyi yansıtmaktadır.

Anayasaya göre; Devlet Başkanı ülkenin işgale uğraması, yaygın şiddet hareketleri ve halkı tehdit eden olağanüstü bir durumun vaki olması halinde kabineyle görüştüktan ve kongrenin onayını aldıktan sonra Anayasal güvenceleri askıya alabilir. Kongre toplantı halinde değilse daimi komitenin kararının alınması gerekir.

Yürütme erkinin kullanımı Devlet Başkanına aittir. Devlet Başkanı altı yıllığına seçilmektedir ve seçildiği yılın 1 Aralık günü görevine başlar. Başkanın yetkileri arasında kabine üyelerinin atanması ve görevden alınması da bulunmaktadır. Senatonun onayının alınması şartıyla da başkan Başsavcıcı, diplomatik temsilcileri, ordunun üst düzey görevlilerini, yüksek mahkeme üyelerini atar. Başkan, Federasyonun iç ve dış güvenliği için silahlı kuvvetleri idare etme yetkisine de sahiptir.

Kongre, Federal Milletvekilleri Meclisi ve senatodan oluşmaktadır. Milletvekilleri üç yıllığına, Senato üyeleri altı yıllığına seçilmektedir. Her 250 bin kişi için bir milletvekili, 125 bini geçen her artı nüfus için de bir milletvekili seçilmektedir. Senato, her eyalet ve Federal İlçeden gelen ikişer üyeden oluşmaktadır. Kongre, yasa ve tüzükleri yapar, vergi koyar, yürütmenin kredi için yapacağı görüşmelerin kriterlerini belirler, silahlı kuvvetlerin reorganizasyonunu ve mevcut organizasyonun devamını sağlar, ülke çapında değişik tiplerde okulların kurulmasına ve devamına karar verir, bütçeyi kabul veya reddeder, başkan tarafından yapılan atamalarda yetkisi dahilinde onama yapar, yabancı ülkelerle yapılan anlaşmaları kabul veya reddeder, diplomatik atamaları onaylar.

Kongrenin 29 üyeli (15 milletvekili, 14 senatör) Daimi Komitesi, kongre tatildeyken görev yapar. Kongrenin olağanüstü toplantıya çağırılması yetkisine de sahiptir.

Eyaletlerde; Valiler her altı yılda bir genel oyla seçilmektedir. Yerel yasama, her üç yılda bir seçimle gelen milletvekilleri tarafından yapılır. Her eyalet vergi toplama yetkisi ve belli konuları yasama organı ile

çözümleme yetkisine sahip olan ayrı bir birimdir. Ancak bu ayrı birim olma Eyaletlere bir birleri arasında gümrük vergisi koyma yetkisini vermemektedir.

Federal ilçe, Meksika Kentini ve etrafındaki birkaç kasaba ve köyü kapsamaktadır. İlk defa Federal ilçe valisi için Temmuz 1997'de seçim yapılmıştır. Önceki yönetimler Devlet Başkanınca atanmışlardır.

Yargı, Anayasa hükmü uyarınca 1917 yılından bu yana, yasama ve yürütmeden ayrıdır. Yargı sistemi iki alana bölünmüştür. Federal Yargı; Federal kanunları uygular. Yerel yargı ise sadece her eyalette o eyaletin yasalarını uygulamakla yükümlüdür. Federal yargının üst mercii Adalet Yüksek Mahkemesidir.

Federal yargı sistemi; hem yüksek mahkemeye hem de Anayasa Mahkemesine sahiptir. Yüksek Mahkeme, sivil ve suç işleri ile idari ve iş mahkemeleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Eyalet mahkemeleri ikincil mahkemelerdir.

II. ANAYASAL KURUMLAR

1.Devlet Başkanı ve Yürütme Erki:

Meksika Devlet Başkanlığı, sadece Meksika Devleti için değil bütün Meksika politik sistemi için en yüce makamdır. Başkanlığı eleştirmeye çalışanlar Başkanlık için "6 yıllık monarşi" etiketini kullanırlar. Başkanın gizemli gücünün çoğu, devlet organları ve yönetimdeki Kurumsal İhtilalci Parti üzerindeki doğrudan ve karşı konulamayan kontrol gücünden kaynaklanmaktadır.

Devlet Başkanı, 31 eyalet ve Federal İlçeden kayıtlı seçmenlerin basit çoğunluğu ile seçilmektedir. Başkan, resmi olarak devletin ve hükümetin başı ve silahlı kuvvetlerin komutanı ünvanlarını elinde bulundurmaktadır. Başkan adayları seçimin yapıldığı gün en az 35 yaşını doldurmuş, doğumdan Meksika'lı olmalıdır. 1994 yılında yapılan değişiklikle Meksika'lı vatandaşın soyundan gelen çocuk da 35 yaşını doldurmuş olmak şartıyla aday olabilecektir. Ayrıca, başkanlığa aday olabilmek için adayın seçimin yapılacağı yılda Meksika'da ikamet ediyor olması gerekmektedir. Aday, seçimlerin yapılacağı tarihten altı ay önce kabine üyeliği, valilik ve aktif olarak orduda görev almış ise görevini bırakmak zorundadır. Son altı ay içinde bu görevlerde bulunmak adaylık için engel teşkil etmektedir. Papaz ve dini mezhep liderleri kamu görevi alamadığından, bunlar için de adaylık mümkün değildir.

Başkanlık süresi altı yıldır. Meksika politikası bu nedenle 1930'lu yılların sonundan buyana periyodik bir karakter taşır. Devlet Başkanının tekrar seçilme imkanı yoktur. Başkanın yardımcısı da bulunmamaktadır. Eğer ilk iki yıl içinde başkanlık ofisi boşalır kongre seçimleri yapacak bir başkan atar ve yapılan seçim sonrası seçilen kişi altı yıllık periyodun geri kalan kısmını doldurur. Eğer boşalma iki yıldan sonra olursa kongre geri kalan sürede görev yapmak üzere geçici bir başkan atar.

Yasama konularındaki ayrıcalığının yanı sıra Başkan, kabine üyelerini ve yürütmenin bütün memurlarını serbestçe atar veya görevden alır. Geleneksel olarak senato tarafından yapılan rutin onayla Başkan büyükelçileri, Yüksek Mahkemenin hakimlerini atamaktadır. Başkanın atama otoritesi orta seviyedeki devlet memurluklarına kadar inmektedir. Başkanın geniş atama yetkisi kendisine devlet üzerinde geniş hakimiyet sağlamaktadır. Ayrıca, resmi partinin elitleri arasında da büyük bir yarışa neden olmaktadır.

Meksika devletinin itibari federal yapısına rağmen başkan tarihsel olarak eyalet valilerinin seçimi ve görevden alınması konusunda kesin bir yetkiye sahiptir. 1991 yılına kadar bütün valiler Kurumsal İhtilalci Partinin üyesiydiler. Başkan Salinas, hile ile seçildiği iddia edilen valileri istifa ettirmiş, bazı durumlarda seçimi iptal ederek muhalif vali adayını atamıştır.

Kabine bir organ olarak çok seyrek toplansa da Başkan, kabine sekreterlerine geniş yetkiler vermektedir. Değişik kabine görevleri, kabine üyeleri ve sekreterler arasında devlet başkanı tarafından konulan önceliğe göre etki hiyerarşisi bulunmaktadır. Geleneksel olarak İçişleri Sekreteri etkili bir göreve sahiptir ve sıklıkla Başkanın yerine gelecek seçimde aday olmaktadır. Portillo'nun 1976-1982 yılları arasında süren Başkanlığı döneminde Program ve Bütçe Sekreterliği bütün hükümet kurumlarını organize etmek, bütçeyi gözetlemek ve ulusal kalkınma programını dizayn etmek üzere organize edilmiştir. Program

ve Bütçe Sekreterliği 1992 yılında Finans ve Kamu Kredi Sekreterliği ile birleşinceye kadar çok etkili olmuştur.

Meksika'nın başkanlık sisteminde kendine özgü olarak öne çıkan diğer bir konu da başkandan sonra başkan olacak kişinin belirlenmesidir. Kimsenin ikinci defa başkan seçilmesi mümkün olmadığından 1930'lu yıllardan buyana Kurumsal İhtilaleci Parti Başkanı kendinden sonra gelecek kişiyi belirleme yetkisine sahiptir. Başkan, kendisinden sonraki gelecek kişiyi belirlerken kendinden sonra uygulanacak politikayı da aşağı yukarı belirlemektedir.

2.Yasama:

Yasama iki meclislidir. Bunlardan birisi kongrenin üst kanadı olan Senato ve diğeri alt kanadı olan Milletvekilleri Meclisidir. ABD'de olduğu gibi her iki meclis de yasa yapılması sırasında tartışma ve onama yetkisine sahiptir ve ayrıca her ikisi de Başkan tarafından yapılan atamalarda onama yetkisine sahiptir. Teoride yasa teklifi yürütme ile paylaşılmaktadır. Pratikte ise yasama faaliyetinin % 90'ı yürütme tarafından başlatılmaktadır.

Kongre, her yıl iki kez olağan olarak toplanır. Birinci dönem toplantıları 1 Kasım'da başlar ve 31 Aralık tarihine kadar devam eder. İkinci dönem toplantıları ise 15 Nisanda başlayarak 15 Temmuz'a kadar devam eder. 18 senatör ve 19 milletvekilinden oluşan Kongre daimi komitesi kongrenin toplantıda olmadığı zamanlarda yasama sorumluluğunu üstlenir. Devlet Başkanı önemli yasama konularını görüşmek üzere kongreyi olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Geleneksel olarak Senato 64 üyeye sahiptir. Her eyaletten ve Federal İlçeden 2'şer üye doğrudan seçimle altı yıllığına senato üyesi olarak seçilmektedir. 1993 yılında Salinas Hükümeti tarafından çıkarılan bir yasa ile senatodaki senatör sayısı 128'e çıkarılarak iki katına yükseltilmiştir.

1986'dan buyana Milletvekilleri Meclisi 500 üyeye sahiptir. 500 üyenin 200'ü birden çok milletvekili çıkaran ilçelerden nispi temsil sistemine göre geri kalan 300 üye ise tek milletvekili çıkaran ilçelerden seçilmektedir. Milletvekilleri üç yıllığına seçilmektedirler. Kongre üyelerinin tekrar seçilmeleri yasaklanmıştır. Fakat birbini takip etmeyen seçimlerde seçilme imkanı bulunmaktadır.

Kongrenin yetkileri arasında: yasa yapmak, vergi koymak, savaş ilan etmek, ulusal bütçeyi, yabancı ülkelerle yapılan anlaşmaları ve diplomatik tayinleri onaylamak bulunmaktadır. Milletvekilleri Meclisi ABD'de olduğu gibi hükümetin bütçesi ve kamu harcamalarını ilgilendiren bütün meselelere bakmaktadır. Yine ABD'deki gibi Milletvekilleri Meclisi herhangi bir suçlama durumunda iddiaları araştırmak, Senato da juri gibi davranmak durumundadır. Hükümet memurlarına soru sormak ve bazı hükümet meselelerini tartışmak gibi konularda Parlatmentonun her iki kanadı da ortak güçleri paylaşırlar. Milletvekilleri, başkanlık koltuğunun boşalması durumunda geçici başkanı atamak yetkisine sahiptir.

3.Yargı:

Yargı erki, federal yargı ve eyalet yargısı olarak ayrılmıştır. Meksika'nın en yüksek mahkemesi Adalet Yüksek Mahkemesidir ve Meksika Kentinde bulunmaktadır. Adalet Yüksek Mahkemesinde, 21 asıl ve 5 yardımcı hakim vardır. Hakimler Devlet Başkanı tarafından atanır ve atamalar Senato veya Daimi Komitece onaylanır.

Adalet Yüksek Mahkemesi üyeleri doğumdan Meksika vatandaşı olmak ve 35-65 yaş arasında bulunmak zorundadır. Anayasaya göre Mahkeme üyeleri ömür boyu atanmaktadır. Pratikte ise hakimler geleneksel olarak Başkanın göreve başlayacağı her altı yılın başlangıcında istifa etmektedirler.

Yüksek Mahkeme bir bütün olarak toplanabileceği gibi ayrı ayrı olarak da toplanabilir. Yüksek Mahkeme her biri 5 hakimden oluşan 4 daireye ayrılmıştır. Bunlar; Ceza İşleri, İdari İşler, Sivil İşler ve Çalışma Hukuku Daireleridir. Beşinci daire de iş yüküne göre diğer dairelere yardımcı olmaktadır.

Adalet Yüksek Mahkemesinin altında üç seviyeli federal mahkemeler vardır. üç hakimle oluşan 12 mahkeme (*Collegiate Circuit Court*), altı hakimle oluşan dokuz mahkeme (*Unitary Circuit Court*) ve her ilçede bir hakimden oluşan 68 ilçe mahkemesi bulunmaktadır. Collegiate Circuit Court ABD'deki temyiz mahkemesine benzemektedir. Bireysel hakların korunması, sivil özgürlüklerin ve mülkiyet haklarının korunması ile ilgilendir. Unitary Circuit Court'larda temyizle ilgilendir.

Dördüncü Bölüm

Genel Yönetim Yapılanması

I. BÖLGESEL YÖNETİMLER (EYALETLER)

Meksika'da Federal Hükümet, eyaletler ve Federal ilçe üzerinde baskın bir role sahip olsa da resmi olarak Federal bir Cumhuriyettir. Merkezi Hükümetin gücü, birçok kurumun ve devlet girişimi endüstrilerin faaliyetlerini yönlendiren Devlet Başkanında toplanmaktadır. Yasama meclisleri Başkana göre daha zayıftır.

Meksika, 31 eyalet ve başkentin etrafını kapsayan Federal İlçeden oluşmaktadır. Her eyalet kendi Anayasasına sahiptir. Eyaletler altı yıllığına seçilen Valiler ve Eyalet Yasama Meclisi tarafından yönetilmektedir. Federal İlçe yönetimi daha önce Devlet Başkanı tarafından atanmakta iken 1997 yılında Federal ilçe için de seçimler yapılmış, diğer eyaletlerle uyumlu hale gelmiştir.

Eyaletlerin, eyaletlerarası vergiler hariç vergi toplama yetkileri de bulunmaktadır. Ulusal seviyedeki federal organizasyona benzer şekilde eyalet (ve yerel) yönetimler; yürütme, yasama ve yargı organlarına sahiptirler. Eyaletler, gelir bakımından merkezi yönetime çok bağımlıdırlar. Meksika Devlet Başkanı geleneksel olarak Kurumsal İhtilalci Partinin eyalet vali adayını seçmekte önemli bir rol oynamaktadır ve yine eyalet seviyesinde yapılan seçimler konusundaki uyuşmazlıkları çözme açısından da devlet başkanının tarihi bir ağırlığı vardır. Bu yetkiyi Başkan Salinas iddialı bir biçimde kullanmıştır. Seçimi hile ile kazandığına yaygın olarak inanılan sekiz Kurumsal İhtilalci Parti valisinin koltuğuna oturmasına izin vermemiş onları görevden almıştır.

Eyalet yürütme organının başı doğrudan, basit çoğunlukla halk tarafından altı yıllığına seçilen ve bir daha seçilme hakkı bulunmayan validir. Eyalet yasama organı tek kamaralıdır. Milletvekilleri yılda iki kez olağan olarak toplanır. Olağanüstü toplantı ve olağan toplantıların uzatılması mümkündür. Eyalet milletvekilleri üç yıllığına seçilirler ve tekrar hemen seçilme imkanları yoktur. Eyalet yasaları milletvekilleri, eyalet valisi, eyalet Yüksek Adalet Mahkemesi veya eyaletin belediyesi tarafından teklif edilebilir. Ulusal seviyedeki yürütme erkine benzer şekilde eyalet seviyesinde de politika oluşturma yetkisi geleneksel olarak valinin elinde toplanmaktadır. Eyalet adliyesinin en yüksek organı Yüksek Adalet Mahkemesidir. Yüksek Adalet Mahkemesinin hakimleri eyalet yasama organının da onayıyla eyalet valisi tarafından atanmaktadır. Yüksek Adalet Mahkemesinin hakimleri de diğer alt kademe mahkemelerin hakimlerini atarlar.

Federal İlçe Meksika kentinin etrafını kapsar ve Devlet Başkanının gözetimi altındadır. Federal ilçe kendi mahkemesine ve temsilciler meclisine sahiptir.

II.YEREL YÖNETİMLER

Meksika'nın temel yönetim birimi sayıları 2000'den fazla olan belediyelerdir. Belediye Yönetimleri, su, kanalizasyon, sokak aydınlatması, temizlik ve bakım, kamu güvenliği ve trafik, mezbahanelerin gözetimi, park, bahçe ve mezarlıkların bakımından sorumludurlar. Belediyeler, federal ve eyalet hükümetlerine temel eğitimin sağlanması, itfaiye, tıp, çevre koruma hizmetlerinin sunulması, tarihi alanların korunması konusunda yardımcı olmakta serbesttirler.

Belediye başkanı ve belediye konseyi, üç yıllığına halk tarafından seçilmektedir. 1917 Anayasasının 115. maddesi belediyelerin serbestliği prensibi gereği yerel yönetimlerin otonomisini emretmektedir.

Emlak vergisi toplayabilen ve kullanım ücreti tahsil edebilen belediyelerin gelirlerinin % 80'inden fazlası daha üst devlet kurumları tarafından gönderilmektedir.

Güçlü merkezîyetçiliğin Kurumsal İhtilalci Partiye zararının olacağını ileri süren Başkan de la Madrid daha fazla belediye otonomisini savunarak reform yapılmasını öngörmüştür. De la Madrid'in belediye reformu önerisi 1984'de Anayasanın 115. maddesinde yapılan değişiklikle gerçekleşmiş, belediyelerin gelirlerini arttırma ve bütçe oluşturma yetkileri artmıştır. Salinas Yönetiminin Ulusal Dayanışma Programı da belediyelere daha fazla gelir sağlanması imkanını getirmiştir. Bu program, eyalet bürokrasisini aşarak federal hükümetten doğrudan belediyelere kaynak aktarılması imkanını sağlamış eyalet hükümetlerinin belediye gelirleri üzerindeki kontrollerinin altını boşaltarak belediyeleri gelir bakımından daha fazla federal hükümete bağımlı kılmıştır.

Beşinci Bölüm

Mali Yönetim

Özellikle gümüşe ve madencilığe dayalı koloni ekonomisi XX. yüzyılda çeşitli alanlarda gelişmiştir. Güçlü tarım, petrol ve endüstri geçen yüzyılın gelişen alanlarındandır. 1940-80 yılları arasındaki güçlü ve hızlı ekonomik büyüme, çok yüklü borçlanmalardan kaynaklanan bir seri ekonomik krizle kesilmiştir. 1980'li yıllara enflasyon ve hayat standardının düşüşü şekil vermiştir. Sert ekonomik tedbirler ve serbest Pazar ekonomisi politikaları 1990-94 yılları arasında belirli bir büyüme sağlamıştır.

1993 yılında ülkenin NAFTA'ya (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) üye olması devamlı ekonomik büyüme ümitlerinin doğmasına neden olmuştur. Bununla birlikte büyüyen ticaret açıkları ve ülke parasının değerinin düşmesi döviz rezervlerinin bitmesine ve kısa dönemli bono satışlarına neden olmuştur. 1994 yılının sonlarına doğru gerçekleşen bir seri politik şok ve Yeni Pezo'nun değer yitirmesi yatırımcıların paniklemesine yol açmıştır. Enflasyon fırlamış, ekonominin istikrara kavuşması için geniş ölçüde yabancı kaynağa ihtiyaç duyulmuştur. Ekonomi temel olarak güçlü olmasına rağmen ekonomideki güven eksikliği kısa zamanda güçlü bir ekonomik büyümenin gerçekleşmesini engellemiştir.

Altıncı Bölüm

İç Güvenlik

Bir dizi Federal, eyalet, yerel polis ve yasa uygulama organizasyonu iç güvenliğin sağlanması için çalışmaktadır. Bu birimlerin sık sık sorumluluk ve yetki çevrelerinin örtüşmesi, 1984 yılında hükümetin ülke çapında “Polis Güçlerinin Koordinasyonu ve Yönlendirilmesi” danışma kurulunu oluşturmasına neden olmuştur.

Meksika’da yüksek kanun uygulama organizasyonu Federal Yargı Polisidir ve bu organizasyon Federal Başsavcı tarafından kontrol edilir. Üniformasız ve sivil giyimli bir güç olan Federal Yargı Polisi görevini Adalet Bakanı Başsavcısı Bürosuna bağlı olarak yerine getirir. Federal Adli Polisin en başta gelen görevi araştırma yapmak ve uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadeledir. Casusluk, silah kaçakçılığı, banka soygunu gibi konularda adli polisin görev alanına girmektedir. Federal Adli Polis, hükümetin Interpol’le bağlantısını da icra etmektedir. Bu birimin görevi ABD Federal Araştırma Bürosu (FBI) ve ABD Uyuşturucu Tatbik İdaresi’nin (DEA) görevlerinin toplamı ile kıyaslanabilir.

Federal Adli Polisin yetki alanı bütün ülkeyi kapsamaktadır. Kontrol amaçlı olarak 13 bölge ve 52 merkeze ayrılmıştır. Yerel Federal Savcının koordinasyonu altında her bölge grup şefleri vasıtasıyla yönetilir. Federal Adli Polis tarafından yakalanan bir kimsenin durumu Yerel Federal görevlendirdiği alt savcılar tarafından değerlendirilir.

Federal Adli Polis 1982-84 yılları arasında 500 personelden yaklaşık 1500 personele çıkarılmıştır.1988’de daha da genişleyen birim 1990 yılında narkotiğe karşı savaşı koordine eden ve yürüten birim halini almıştır.

Meksika’nın bir diğer iç güvenlik birimi olan Koruma ve Transit Müdürlüğü 33 bölgede organize olmuştur. Trafik polisi olarak da bilinen bu birim Meksika’daki en büyük organize güç durumundadır.

Eyalet ve yerel seviyede bir dizi güvenlik organları bulunmaktadır. 31 eyaletin her biri ve Federal İlçe kendi adli polisine sahiptir. Eyalet polisi eyalet valisinin yönetimi altındadır. Eyalet ve Federal Adli Polis tarafından araştırılan suçların ayrımı her zaman açık seçik olamamaktadır. Suçların bir çoğu eyalet otoritelerinin yetkisi dahilindedir. Uyuşturucu ile mücadele, devlet aleyhine işlenen suçlar ve birden çok eyaletin sorumluluğuna giren suçlar Federal Polisin yetki alanındadır.

Kentler ve belediyeler basit suçlarla trafik suçlarından sorumlu önleyici polis gücüne sahiptirler.

Federal Otoyol Polisi, federal otoyollarda devriye görevi yapar ve trafik kazalarını araştırır. Otoyol polisine ulusal tatillerde askeri personel yardımıda bulunur.

Hem eyalet hem de belediye polis güçleri “*delegaciones*” olarak adlandırılan karakollarda faaliyet gösterirler. Her bir “*Delegaciones*” ortalama 200 polis memuruna sahiptir. Rütbeli personel kumandan (*Comandante*) olarak bilinir ve ordudaki yüzbaşı seviyesine denk bir rütbeye sahiptir. Geri kalan personelin çoğunluğu birinci komiser muavini, komiser muavini ve onbaşı rütbelerine sahiptir.

Göçmen Bürosu Memurları, hükümet sekreterliğine bağlı Meksika Göçmen Bürosu tarafından idare edilirler. Bu memurlar, şüpheli yabancıları alıkoyma, belli şartlar altında da resmi sınırdışı etme prosedürüne bağlı kalmaksızın sınırdışı etme yetkilerine sahiptir.

Gümrük memurları Maliye ve Kamu Kredi sekreterliği tarafından kontrol edilir. Sınırlarda ve havaalanlarında görev yapan gümrük memurları, Meksika'ya yasadışı yollardan giren malların ve kişilerin girişini önlemekle görevlidirler.

Meksika Bankası da kendi güvenlik görevlilerine sahiptir. Banka güvenlik görevlileri, banka ve paraya ilişkin kanunların uygulanmasından, sahteciliğin ve kara para aklanmasının önlenmesinden sorumludur.

Geçmişte, kırsal ve kentsel gerilla ve illegal gruplarla mücadele etmek için polis görevlilerine katılan, ancak resmi görevi bulunmayan askeri nitelikli birçok grup bulunmaktaydı. Bunlardan en kötü olarak tanınan Beyaz Tugaylardır. (*White Brigade*) 1977 yılından hükümet tarafından dağıtıldığı 1980 yılına kadar faaliyet gösterdiği bilirse de Beyaz Tugayların varlığı uzun süre resmi olarak kabul edilmemiştir. Beyaz Tugaylar gerilla faaliyetlerini çöktürmek için illegal taktikler kullanan askerlerden ve polis güçlerinden oluşmaktadır. Hazırlanan bir rapora göre, hükümet tarafından sol gruplar arasında çıkan çatışmalarda öldüğü ileri sürülen birçok kişinin kayboluşundan Beyaz tugaylar sorumludur. Politik nedenlerle kaybolanların sayısı 1980'li yıllarda aniden düşmüş, 1990'lı yılların ortalarına doğru Chiapas (zapatista) huzursuzluğundan dolayı yine gündeme gelmiştir.

Hükümet aleni olarak defalarca Federal Adli Polisteki ve öteki polis güçlerindeki rüşvet ve görevi kötüye kullanmaları kınamıştır. Bu konuda reformlar yapılacağı duyurulmuş, personelin görev yerleri değiştirilmiş, yeni prosedürler getiren kanunlar kabul edilmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda Polisin sertliği konularındaki iddialar azalmış, fakat yargılanılmayacağı inancı nedeniyle diğer iddialarda bir değişiklik olmamıştır.

1991 yılında Adalet Bakanlığı Başsavcısı polise karşı yürüttüğü insan hakları konusundaki araştırmalarının engellendiğini ifade etmiş, beklenmedik bir şekilde görevden alınmıştır. Yerine getirilen başsavcı, rüşvetin yokedildiğini, Federal Adli Polisin yeniden organizasyonunu, polis tarafından vatandaşa karşı işlenen suçların ve rüşvet iddialarının araştırılması için yeni birim kurulduğunu açıklamıştır. Bunlara ilave olarak bütün federal polis birimleri, sivil genel savcı yardımcısına bağlanmıştır. Yeni oluşturulan yüksek rütbeli görevliler hassas olan sınır bölgelerinde polisin faaliyetlerini kontrol etmeye başlamıştır.

Kaynakça

- 1.The Europa World Year Book, Volume I, II, 2001, Europa Publication,
- 2.<http://lcweb2.loc.gov>.
- 3.<http://www.infoplease.com>.